

УЖГОРОД

ГРОМАДСЬКИЙ ЕЛЕКТРИЧНИЙ ТРАНСПОРТ З'ЯВИТЬСЯ В ОБЛАСНОМУ ЦЕНТРІ

Електробуси курсуватимуть
у центральній частині міста

Важлива подія для обласного центру: 21 січня у міській раді підписали контракт на поставку місту 9 нових низькопідлогових електробусів. Це буде перший громадський електричний транспорт в Ужгороді.

Як наголосив міський голова Богдан Андрійів, подія стала завершальною стадією підготовчого етапу у межах проекту Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) і Міністерства розвитку громад та територій України «Міський громадський транспорт II», який дозволяє і підвищити мобільність громадян, і поліпшити екологічну ситуацію в містах. Ужгород працював над проектом понад 4 роки.

Для реалізації проекту ЄІБ профінансує 3,9 млн євро, які місто отримає на пільгових умо-

вах – під 2,75% річних. Через 10 місяців після внесення Мінфіном авансового внеску завод «ЕлектронМаш» – вітчизняний виробник, який став переможцем міжнародного тендеру – має поставити електробуси в Ужгород.

Як відомо, автобуси цього підприємства складають автопарк Комунального підприємства "Ужгородський муніципальний транспорт", курсують вулицями Ужгорода вже понад 6 років і отримують лише схвальні відгуки пасажирів.

Підписанню контракту передували 18 підготовчих етапів, до процесу були залучені структурні підрозділи міської ради, зокрема департамент фінансів та бюджетної політики, відділ транспорту,

КП «Ужгородський муніципальний транспорт».

Директор ТзОВ «Завод «ЕлектронМаш» Володимир Будзан додав, що контракт передбачає також постачання потужної зарядної станції, основних запасних та витратних частин, обладнання та інструментів для технічного обслуговування та ремонту, супутніх послуг. Перший електробус підприємство випустило у 2015 році, і він уже понад 8 років успішно курсує Львовом. Електробуси, які мають поставити в Ужгород, довжиною 10 метрів, зможуть перевозити близько 90 пасажирів, мають 27 сидінь місць. Пробіг на одному заряді – 250 кілометрів із включеними системами опалення або ж кондиціювання.

Виробник дає 2 роки загальної гарантії, 15 років на кузов від наскрізної корозії, 5 років на батарею тощо. Згідно із контрактом, представники заводу проведуть в Ужгороді навчання для персоналу і надаватимуть технічну підтримку протягом усього гарантійного терміну.

За словами директора КП «Ужгородський муніципальний транспорт» Віталія Готри, планується, що електробуси їздитимуть у центральній частині міста – замість тих автобусів, маршрути яких пролягають через центральну частину.

Загалом зараз підприємство має 40 автобусів «Електрон», на маршрутах їздять 25 й перевозять щодня близько 16 тисяч пасажирів. Решту автобусів подали на участь у конкурсах на інші маршрути у місті, і якщо підприємство виграє, то вони ними почнуть курсувати. Коли на вулиці виїдуть й електробуси, підприємство зможе перевозити щонайменше 30 тисяч пасажирів на день.

Варто додати, що крім КП «Ужгородський муніципальний транспорт», перевезення в Ужгороді здійснюють ще 3 приватні перевізники.

Як ми інформували, роботу із реалізації проекту щодо придбання електроавтобусів та станції живлення у межах угоди «Міський громадський транспорт II» Ужгородська міська рада розпочала у грудні 2020 року, одразу після підписання документу між урядом України та Європейським інвестиційним банком.

На початковому етапі проекту попередньо визначили 18 міст-учасників з України, серед них був і обласний центр Закарпаття. Закупівлі у межах цього проекту здійснювалися шляхом відкритих міжнародних торгів.

Фото електробуса ілюстративне, взяті зі сайту заводу-виробника.

Щороку 22 січня ми відзначаємо історичне для країни свято, яке вкотре нагадує – у Єдності наша сила. Навіть сама дата символічна, адже є парною.

БУДЬМО ЄДИНІ В УСЬОМУ! ІЗ ДНЕМ СОБОРНОСТІ!

Із нагоди Дня Соборності України та 106-ї річниці Акту злуки УНР та ЗУНР цього дня в Ужгороді відбулося покладання квітів до пам'ятника Герою України, президенту Карпатської України Августину Волошину. В урочистостях узяли участь керівники області та міста, військовослужбовці, правоохоронці, духовенство, дипломати і громадськість. Історичний акт об'єднання українських земель в одну державу, який стався з нами 22 січня 1919 року й проголосив Соборність УНР та ЗУНР, продемонстрував в першу чергу самим українцям, а вже далі й усьому світу, що ми були єдині й хочемо єдиними бути.

Цей головний меседж про єднання актуальний і нині, як ніколи. Адже через повномасштабну збройну агресію росії три роки поспіль українці знову розділені кордонами, хтось внутрішніми – бо

знаходиться на тимчасово окупованих територіях, а хтось зовнішніми – бо змушений був залишити все рідне серцю й шукати притулку в безпечніших для життя країнах. Та в сучасному світі, у теперішніх нас, є значна перевага – де б ми не були, онлайн-зв'язок об'єднує українців – допомагає підтримувати одне одного, не втрачати відносини, транслявати згадки про Україну, демонструвати правдиві українські реалії, щоб світ бачив нашу боротьбу і єднався з нами й надалі.

Та, попри переваги сучасних технологій, українська нація має унікальну рису: здається, ми з цим народжуємося й помираємо, і для цього жодні гаджети не знадобляться – це культурне єднання, яке й дозволяє за будь-яких перепон – географічних, духовних, політичних тощо – у потрібний момент зупинитися й зробити крок назустріч, крок до Єднання, як це робили наші предки в ХХ столітті, наші попередники під час Помаранчевої і революції Гідності та як кожен із нас робить це Єднання зараз, у цю мить.

Будьмо Єдині в усьому! Із Днем Соборності!

СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ САНІТАРНИЙ АВТОМОБІЛЬ ОТРИМАЛА УЖГОРОДСЬКА МІСЬКА БАГАТОПРОФІЛЬНА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ

ПІЛЬГОВИЙ ПРОЇЗД У ГРОМАДСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ УЖГОРОДА

від 15 квітня
здійснюватиметься
за наявності
«Муніципальної картки
ужгородця»

До уваги мешканців Ужгородської міської територіальної громади! Як ми інформували, у міській раді від 19 вересня 2024 року триває видача пільгових транспортних карток «Муніципальна картка ужгородця». За цей час пільгові транспортні картки отримали 10572 члени територіальної громади Ужгорода, в тому числі внутрішньо переміщені особи.

Відділ транспорту Ужгородської міської ради повідомляє, що пільговий проїзд у громадському транспорті Ужгорода від 15 квітня 2025 року здійснюватиметься за наявності «Муніципальної картки ужгородця».

Отримати картку можна у Центрі надання адміністративних послуг та у каб. 105 на першому поверсі Ужгородської міської ради (Ужгород, пл. Поштова, 3), за попереднім записом у онлайн-черзі за номером телефону 050-054-40-08 або (0312) 42-80-28/1 у робочі дні із 09:00 до 16:00 (обідня перерва з 12:00 до 13:00), обравши дату та час прийому.

Транспортний засіб передали партнери з німецького товариства «Допомога народу України». Ініціатором збору коштів для придбання автомобіля став керівник товариства Віктор Крігер разом із мешканцями громади міста Мюлінген та навколишніх сіл. Подружжя Крігерів особисто доправило автомобіль до України.

Наприкінці минулого року громадська організація «Рокаш» із села Кам'яниця на Ужгородщині (керівник Тетяна Герич) отримала цей спецтранспорт, а згодом передала його лікарні Ужгорода.

Спецтранспорт, який використовуватимуть для потреб закладу, надання допомоги мешканцям громади, оглянули міський голова Богдан Андрійів, керівник Ужгородської міської

клінічної багатoproфільної лікарні Олег Голуб, начальник управління охорони здоров'я та цивільного захисту населення міськради Ярослав Глагола. Автомобіль планують доповнити спеціалізованим обладнанням і використовувати для роботи мобільної акушерсько-гінекологічної бригади Клінічного перинатального центру, яка надає допомогу пацієнтам у віддалених районах

Ужгородська міська рада

висловлює щирі подяку німецьким партнерам та всім

благодійникам за небайдужість і допомогу у складний час війни.

В УЖГОРОДІ ДІЮТЬ 4 ЛОКАЦІЇ, ДЕ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТУ Є ПЛАТНИМ

11 230 повідомлень щодо притягнення до адміністративної відповідальності за несплату послуг із користування відведеними майданчиками для платного паркування винесли у 2024 році працівники управління муніципальної варті Ужгородської міської ради.

До органів Державної виконавчої служби скерували 1 134 постанови, надходження до бюджету міста зі сплати штрафів склали 4 млн 53 646 гривень.

Дотримання правил паркування є важливим кроком до забезпечення зручності та комфорту для всіх учасників дорожнього руху, наголошують в управлінні.

Нагадуємо, в Ужгороді зараз діють 4 локації, де паркування транспорту є платним:

**вул. Олександра Фединця – вул. Золтана Баконія;
вул. Івана Чендея;
пл. Жупанатська – вул. Олександра Довженка;
пл. Корятовича – вул. О.Духновича.**

ПОНАД 7 МІЛЬЙОНІВ ГРИВЕНЬ –

сума накладених штрафів
за порушення правил
стоянки та зупинки

17 900 повідомлень про притягнення до адміністративної відповідальності винесли у 2024 році інспектори з паркування управління контролю за благоустроєм та дотриманням ПДР в частині стоянки та зупинки Ужгородської міської ради.

Як повідомив начальник управління Богдан Стефанюк, сума накладених штрафів за цими повідомленнями склала 7 млн 2 640 гривень.

Інспектори також проводили інформаційні кампанії, роз'яснюючи важливість дотримання правил стоянки та зупинки для забезпечення безпеки руху та комфорту всіх учасників дорожнього руху.

Для отримання картки подаються такі оригінали документів:

заява на отримання транспортної картки та згоду на обробку персональних даних;

оригінал паспорта громадянина України/ID картка та витяг з реєстру територіальних громад, що засвідчує адресу його місця реєстрації у м. Ужгород; оригінал реєстраційного номера облікової картки платника податків (РНОКПП);

документ, який підтверджує статус особи, як пільговики, який має право на отримання транспортної картки (довідка МСЕК, посвідчення особи з інвалідністю, учасника бойових дій, ЧАЕС, дитини з багатодітної сім'ї та інші документи, які можуть підтвердити право заявника на пільговий проїзд); довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи для внутрішньо переміщених осіб;

фото буде зроблено на місці при подачі документів.

Необхідно також врахувати, що з метою уникнення скупчення громадян прийом проводиться виключно за попереднім записом.

ФОТОФАКТ

У БО БФ "Гуманітарний центр "Совине гніздо" минулого тижня вну-
трішньо переміщені особи, зареєстровані в Ужгороді, отримали:

– 15 пакетів із необхідними речами для дітей до 1 року;

– 50 пакетів із продуктовими наборами;

– 80 хлібин.

Протягом тижня волонтери видавали одяг, взуття, постільну
білизну та посуд (видали 850 одиниць).

Видачу гуманітарної допомоги здійснювали у партнерстві з
PDUM Partnerschaft Deutschland-Ukraine/Moldova e. V., Luftfahrt
ohne Grenzen / Wings of Help e.V., Угорською екуменічною служ-
бою допомоги, Валентином Штефаньо та іншими благодійниками.
**Нагадуємо, за відповідними реєстраціями для отримання
допомоги стежте на сторінках центру «Совине гніздо» в теле-
грамі або фейсбуку. Додаткову інформацію можна отримати
на офіційній сторінці <https://sovyne.com.ua/>**

ОГОЛОШЕННЯ

• **ВВАЖАТИ НЕДІЙСИМ** Посвідчення особи з інвалідністю (3 група
загального захворювання) серія ДДА № 241741, видане 24.10. 2024 р. Депар-
таментом соціальної політики Ужгородської міської ради на ім'я Гінцяк Любов
Олександрівна, 1969 р.н. (номер особової справи 630142).

У Західному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції
20.01.2025 зареєстрований наказ Департаменту культури Закар-
патської обласної державної адміністрації від 15.01.2025 № 5 „Про
затвердження Положення про конкурс солістів – вокалістів здобу-
вачів освіти мистецьких шкіл Закарпатської області” за № 4/640.

УЖГОРОД У ЖАЛОБИ...

В Ужгороді 20 січня провели в останню
земну дорогу 37-річного солдата, стрільця
мотопіхотного батальйону Валерія Мако-
вського.

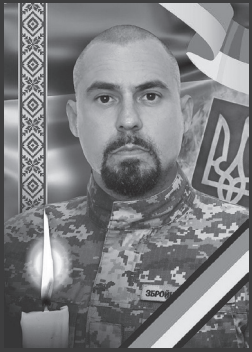
Жителі міста прощалися із воїном на
площі Народній. Віддати шану захиснику
прийшли рідні, друзі, міський голова Богдан
Андріїв, військові.

Від головнокомандувача ЗСУ генерала
Олександра Сирського зачитали пам'ятний
лист на знак глибокої вдячності за жертвне
служіння у лавах Збройних Сил України.

Після заупокійної літургії Валерія Маковського поховали на
Пагорбі Слави з усіма військовими почестями.

У захисника залишилися батько та син.

Вічна пам'ять і шана!

На війні проти російських
окупантів загинув ужгородець
Денис Кулігін.

Попрощалися із захисником у середу,
22 січня, у селі Сторожниця у православній
церкві.

Міський голова Богдан Андріїв, депутати
міської ради, працівники виконавчого комі-
тету висловлюють глибокі співчуття рідним
та близьким воїна.

Вічна шана і світла пам'ять Герою!

НА ВИКОНКОМІ УТВОРИЛИ
НАГЛЯДОВУ РАДУ УЖГОРОДСЬКОЇ
МІСЬКОЇ КЛІНІЧНОЇ ЛІКАРНІ

Програму підтримки 1 дер-
жавного пожежно-рятуваль-
ного загону ГУ ДСНС України
у Закарпатській області на
2025 – 2026 роки погодили на
черговому засіданні виконав-
чого комітету міськради, що
відбулося цього вівторка.

– технічне обслуговування
внутрішньобудинкових систем
холодного водопостачання
й водовідведення, зливової
каналізації;

– дератизацію і дезінсек-
цію;

– обслуговування димо-
вих, вентиляційних каналів;

– технічне обслуговуван-
ня мереж електропостачання
та електрообладнання;

гатопрофільна клінічна лікар-
ня» Ужгородської міської ради:
Гечко Михайло Михай-
лович – заступник декана
факультету післядипломної
освіти УжНУ (за згодою);
Бадида Марія Петрівна –
депутат Ужгородської міської
ради;
Глагола Ярослав Іванович
– начальник управління охо-
рони здоров'я та цивільного

Програма

З метою забез-
печення матері-
ально-технічними
засобами пожеж-
но-рятувального
загону, проведен-
ня робіт та вжит-
тя заходів щодо
запобігання над-
звичайним ситуа-
ціям, захист насе-
лення і територій
від НС, гасіння
пожеж, проведення пошуко-
вих, пожежно-рятувальних
та інших невідкладних робіт,
локалізацію зон шкідливих
і небезпечних факторів, що
виникають під час аварій та
катастроф.

Ресурсне забезпечення
програми на два роки – 1 млн
250 тисяч гривень. Документ
ще внесуть на розгляд сесії
міської ради.

• • •

Також на засіданні по-
годили акти списання із
комунального балансу міста
багатоквартирних будинків
на вулицях Алішера Навої, 3
та Собранецькій, 124.

Згідно з рішенням ви-
конавчого комітету департа-
мент міської інфраструктури
має зняти житлові будинки з
комунального балансу в уста-
новленому законом порядку.

Натомість співвласники
багатоквартирних будинків,
ОСББ «Алішера Навої, 3» та
ОСББ «МОЯ ОСЕЛЯ СОБРА-
НЕЦЬКА 124» мають забез-
печити:

– належне утримання
спільного майна багатоквар-
тирного будинку;

– прибирання прибудин-
кової території;

– прибирання підвалів,
технічних поверхів та покрівлі;

– проведення поточного
ремонту;

– облаштування госпо-
дарського майданчика для
збору твердих побутових від-
ходів у межах прибудинкових
(прилеглих, закріплених) те-
риторій;

– укладення договору на
утримання прибудинкових
територій з урахуванням ви-
везення зібраного змету та
листя.

• • •

Члени виконкому ухва-
лили рішення утворити на-
глядову раду комунального
некомерційного підприєм-
ства «Ужгородська міська
багатопрофільна клінічна
лікарня» Ужгородської місь-
кої ради та затвердили її
персональний склад, також
затвердили Положення про
наглядову раду.

Метою діяльності наглядо-
вої ради є забезпечення ефек-
тивного управління закладом
охорони здоров'я у спосіб, що
збалансовує та задовольняє
інтереси всіх заінтересованих
сторін; гарантування надання
якісної та доступної медич-
ної допомоги; забезпечення
реалізації прав пацієнтів та
працівників закладу тощо.

Склад наглядової ради
КНП «Ужгородська міська ба-

захисту населення міськради;
Камінська Олена Анато-
ліївна – депутат Ужгородської
міської ради;
Качур Віктор Миколайо-
вич – депутат Ужгородської
міської ради;
Макарович Вікторія Кос-
тянтинівна – доцент кафедри
обліку та аудиту Закарпат-
ського угорського інституту,
кандидат економічних наук;
Пагулич Олег Йосипович
– директор ЗДО № 8;
Піган Михайло Михай-
лович – приватний підпри-
ємець;
Ріжнів Тарас Михайлович
– координатор «Ветерансько-
го хату», волонтер організації
«AIESEC team member»;
Штефуца Віталій Олексан-
дрович – начальник відділу
з питань запобігання та ви-
явлення корупції міськради,
кандидат політичних наук;
Штулер Ірина Юріївна –
професор кафедри фінансів,
обліку та фундаментальних
економічних дисциплін ВНЗ
«Національна академія управ-
ління».

Директору КНП «Ужгород-
ська міська багатопрофільна
клінічна лікарня» Олегу Голубу
доручили укласти з членами
наглядової ради цивільно-пра-
вовий договір.

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНА ХВИЛИНА МОВЧАННЯ:

в Ужгороді двічі на тиждень проводитимуть акцію пам'яті полеглих Героїв

Щодня о 09:00 в Україні оголошується загальнона-
ціональна хвилина мовчання – це час, коли кожен
українець вшановує пам'ять полеглих Героїв та
цивільних жертв війни росії проти нашої держави.

ші Шандора Петефі, де о 8:50 зібралися небайдужі
мешканці міста, щоб разом віддати шану загиблим
українським військовим. Організатори прагнули
привернути увагу до важливості цієї ініціативи та
закликали містян – як пішоходів, так водіїв – не
залишатися осторонь щоденної хвилини мовчання.

Згідно із заявою органі-
заторів, подібні акції в Ужго-
роді будуть проводитися
регулярно, двічі на тиждень:
щосереди від 8:50 до 09:03
– на площі Шандора Петефі;
щосуботи від 8:50 до 09:03
– на площі Корятовича.

Мешканців міста за-
прошують приєднуватися
до цих заходів, щоб спільно
вшанувати пам'ять усіх, хто
відав життя за свободу
України.

Фото – Аня Семенюк

25 СІЧНЯ 2025 Р. № 4 (1285)

УЖГОРОДСЬКА МІСЬКА РАДА ОБГОВОРИЛА КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ПІДТРИМКИ ВПО

на першому засіданні Координаційної ради у 2025 році

Ужгородська міська рада провела перше цього року засідання Координаційної ради з питань внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Захід відбувся у змішаному форматі: частина учасників долучилася онлайн, що забезпечило максимальну залученість. У засіданні взяли участь представники міської влади, громадських організацій, благодійних фондів, а також внутрішньо переміщені особи.

Міський голова Богдан Андрійович висловив щире подяку всім організаціям і партнерам, які допомагають ВПО, сприяючи інтеграції переселенців у громаду та забезпечуючи їх соціальну підтримку.

Основні питання, які розглянули на засіданні:

Зміни в законодавстві щодо визнання ВПО мешканцями громад

Учасники розглянули нововведення, які дозволяють внутрішньо переміщеним особам офіційно вважатися мешканцями громад, де вони проживають. Це сприятиме їхній повноцінній інтеграції та розширенню доступу до послуг і ресурсів.

Пільгові транспортні картки «Муніципальна картка ужгородця»

Увагу приділили умовам видачі для ВПО карток, які забезпечують право на пільговий проїзд у громадському транспорті.

Грошова компенсація на придбання житла для ветеранів війни

Розглянули механізм виділення коштів ветеранам, які водночас є ВПО, для полегшення вирішення їхніх житлових питань.

Робота Центру соціальних служб із ВПО

Представили звіт про діяльність Центру за попередній рік, акцентували увагу на основних викликах та досягненнях.

Звіт про виплати для ВПО у 2024 році

На засіданні узагальнили інформації про реалізацію державних та місцевих програм фінансової підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Діяльність БФ «СОС Дитячі Містечка Україна» в Ужгороді

Представили результати роботи фонду, який допо-

магав ВПО у 2024 році, зокрема, щодо підтримки дітей і сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Окремо презентували та обговорили реалізацію проєкту «Університетський центр підтримки бізнесу «ПРО БОНО». Цей проєкт спрямований на створення платформи для взаємодії громадських організацій, які підтримують ВПО, з місцевим бізнесом та університетським середовищем. Ініціатива покликана допомогти переселенцям інтегруватися в економічне життя громади та отримати консультаційну допомогу для розвитку власних підприємницьких ідей.

ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ ЩОДО ДЕТАЛЬНИХ ПЛАНІВ ТЕРИТОРІЙ УЖГОРОДСЬКОЇ ГРОМАДИ ВІДБУЛИСЯ В МІСЬКІЙ РАДІ

Як повідомили в управлінні містобудування та архітектури Ужгородської міськради, із трьох проєктів містобудівної документації, які виносили на обговорення, підтримали два. А саме:

«Детальний план території, обмеженої вулицями Івана Сільвая, Івана Фогарашія, Канальною-Насипною та Другетів» – підтримано, зауважень не було.

«Детальний план території, обмеженої вулицями Ужанською, Гранітною, Об'їзною дорогою, межею міста Ужгорода та залізничною колією (в межах лівобережжя річки Уж)» – підтримано, зауважень не було.

Щодо проєкту про «Зміни до детального плану території, обмеженої вулицями Єньківською, Загорською та Степана Фодора (район очисних споруд)», представники громадськості попросили змінити функціональну зону певної земельної ділянки на вулиці За-

горський із громадської забудови на індивідуальну житлову. Вирішено утворити погоджувальну комісію для врегулювання спірних питань. Таким чином, два проєкти до яких зауважень не було – підтримані й будуть подані для розгляду на сесії міської ради.

ТІНЬОВА ЗАЙНЯТИСТЬ ЧИ СТАБІЛЬНЕ МАЙБУТНЄ:

чому легалізація праці
важлива для кожного?

Сучасні вимоги ставлять перед кожним роботодавцем важливе завдання – забезпечити право на чесну та безпечну працю для своїх працівників. Однак, попри законодавче регулювання, тіньова зайнятість залишається однією з найбільших проблем на ринку праці. У чому ризики для працівників та як легалізація зайнятості сприяє стабільності та соцзахисту?

Наймана праця без офіційного оформлення здається вигідною лише на перший погляд. Насправді, виконання роботи без трудового договору, позбавляє працівників ряду прав та гарантій, зокрема:

- праця без офіційного оформлення позбавляє можливості накопичувати стаж та отримувати пенсію в майбутньому;
- працівники залишаються без виплат у разі хвороби, нещасних випадків на виробництві чи виплат у зв'язку з вагітністю та пологами;
- особа, що працює без трудового договору, не може вимагати від Держпраці або суду захистити свої права у разі їх порушення.

В той же час, якщо особа працює офіційно, вона має право на: безпечні умови праці, щорічну оплачувану відпустку, лікарняні виплати та страхування, пенсійне забезпечення, офіційний захист у разі конфлікту з роботодавцем, отримання банківських кредитів завдяки підтвердженню доходу, можливість кар'єрного росту та офіційного підвищення кваліфікації.

Від легальної зайнятості свої плюси отримує держава у вигляді: збільшення надходжень до бюджету, соціальної стабільності, зменшення рівня безробіття, економічного розвитку, зниження рівня тіньової економіки та контролю за трудовими відносинами.

З метою зменшення рівня незадекларованої праці та недопущення порушення трудових прав найманих працівників у Закарпатській області, інспекторами Управління інспекційної діяльності у Закарпатській області Західного міжрегіонального управління Держпраці, проводяться інформаційно-роз'яснювальні відвідування роботодавців та їх найманих працівників, під час яких звертається увага на переваги офіційного працевлаштування та ризики і негативні наслідки незадекларованої праці.

Так, впродовж 2024 року інспекторами Управління проведено понад 4500 інформаційних заходів, спрямованих на зменшення незадекларованої праці. Роботодавці, у яких за вказаний період часу проведено інформаційні відвідування, оформили трудові відносини з 16217 працівниками.

Вирішення питання легалізації трудових відносин з найманими працівниками з метою детінізації зайнятості залишається важливим викликом сьогодення.

Пам'ятайте: Легальна праця створює основу для гармонійного співіснування інтересів громадян, бізнесу та держави.

За матеріалами Управління інспекційної діяльності у Закарпатській Західного міжрегіонального управління Держпраці

Із сумом повідомляємо, що за даними КП Ужгородський комбінат комунальних підприємств» від 15 по 21 січня пішли із життя 33 УЖГОРОДЦІВ:

- Греньо Іван Степанович 1946 р.н.
- Белчгазі Катерина Андріївна 1945 р.н.
- Пакош Роман Йосипович 1945 р.н.
- Федака Сергій Дмитрович 1964 р.н.
- Сич Ганна Дмитрівна 1957 р.н.
- Гнатюк Богдан Михайлович 1935 р.н.
- Несторак Василь Федорович 1937 р.н.
- Шляхта Оксана Валеріянівна 1946 р.н.
- Шляхта Ян Янович 1938 р.н.
- Русин Антон Васильович 1947 р.н.
- Юско Чаба Іванівна 1947 р.н.
- Муріш Анна Іванівна 1951 р.н.
- Шмаков Володимир 1960 р.н.
- Трембіцький Олександр Євгенович 1979 р.н.
- Андрейчик Ірина Степанівна 1960 р.н.
- Сирохман Любов Павлівна 1950 р.н.
- Феськова Ада Матвіївна 1941 р.н.
- Звурська Ганна Андрашівна 1944 р.н.
- Перець Юрій Юрійович 1975 р.н.
- Буко Марія Калманівна 1954 р.н.
- Шпонтан Марія Михайлівна 1932 р.н.
- Переш Євген Юлійович 1942 р.н.
- Сакал Степан Вінцевич 1964 р.н.
- Дунаєв Олександр Сергійович 1954 р.н.
- Боготопова Марія Павлівна 1951 р.н.
- Німирський Сергій Олексійович 1977 р.н.
- Якимелін Стефан Миколайович 1938 р.н.
- Маковський Валерій Ярославович 1987 р.н.
- Сверлович Ганна Михайлівна 1953 р.н.
- Кривецький Володимир Володимирович 1985 р.н.
- Лютнянський Михайло Юрійович 1948 р.н.
- Людвиковський Степан Йосипович 1942 р.н.
- Чернокоз Анатолій Павлович 1951 р.н.

ХАЙ ЗЕМЛЯ ЇМ БУДЕ ПУХОМ...

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ
СЕСІЇ УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ ВІДБУЛОСЯ 20 СІЧНЯ

Депутати ухвалили рішення спрямувати 17 млн 964 тис. 300 грн управлінню освіти – на забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Також заслухали та підтримали звіт секретаря Ужгородської міської ради Ігоря Чорнія про роботу у 2024 році:

ЗВІТ секретаря Ужгородської міської ради за 2024 рік

Шановні колеги!

На виконання вимог статті 37 Регламенту Ужгородської міської ради мною підготовлений звіт про роботу за 2024 рік.

Минулий рік не був легким, тривала військова агресія продовжує бути серйозним випробуванням для країни загалом, і для нашої громади зокрема, адже принесла, окрім тяжких людських

втрат (біля 40 ужгородців лише за минулий рік), значне навантаження на місцеві ресурси, а також викликала потребу в оперативних і часто складних рішеннях. Поряд з цим, на міську раду лягла велика відповідальність за забезпечення нормального функціонування міських служб, підтримку соціальних ініціатив, допомоги постраждалим громадянам і реалізацію заходів для збереження стабільності в умовах постійних загроз.

Досвід, який набув депутатський корпус за ці роки повноважень, дав змогу глибше бачити проблеми, знаходити оптимальні шляхи їх вирішення, здійснювати у повному обсязі повноваження, передбачені законодавством, використовувати наявні можливості та резерви.

Моя робота за минулий рік була спрямована насамперед на забезпечення ефективної роботи ради, підтримку взаємодії між депутатами, організації їх засідань.

Значна увага приділялася роботі постійних комісій міської ради. Основні вимоги до них – якісне опрацювання питань та проєктів рішень, щоб на сесіях не виникало проблем з їх прийняттям.

Так, протягом минулого року постійні

комісії Ужгородської міської ради провели таку кількість засідань:

- Постійна комісія з питань соціально – економічного розвитку, бюджету, фінансів, оподаткування, інвестиційної та регуляторної політики – 38 засідань;

- Постійна комісія з питань регулювання земельних відносин, містобудування та архітектури – 31 засідання;

- Постійна комісія з питань житлово – комунального господарства, благоустрою, екології та комунальної власності – 19 засідань;

- Постійна комісія з питань соціально – гуманітарної політики, Регламенту та депутатської етики – 21 засідання.

Всього постійними комісіями розглянуто 2718 питань.

Але головне – не стільки кількісні показники, скільки їх зміст і спрямованість на розв’язання конкретних питань життєдіяльності міста. За перерахованими цифрами стоять рішення про фінансову допомогу військовим частинам, які на даний момент боронять нашу країну, матеріальна допомога мешканцям на лікування важких хвороб, реформування закладів охорони здоров’я міста, підтримка комунального господарства, тощо.

Хочу наголосити, що в серпні 2024 року набула чинності норма законодавства «Про прозорість місцевого самоврядування», на виконання якої всі засідання депутатських комісій відбуваються з обов’язковою відеофіксацією і кожен мешканець віднині може передивитись засідання на офіційному сайті міської ради.

Варто відзначити, що за минулий рік поглибилася співпраця і взаєморозуміння депутатського корпусу і структурних підрозділів виконавчого комітету. У робочому порядку оперативно вирішувались найбільш гострі і невідкладні проблеми, що потребували врегулювання на сесіях міської ради. За звітний період організовано та проведено 14 сесій,

в тому числі 15 пленарних засідань, на яких розглянуто 506 проєктів рішень та прийнято 479 рішень міської ради.

Апаратом ради протягом звітного періоду здійснювалося консультативно-методичне, інформаційне, організаційно – технічне забезпечення роботи міської ради. Працівниками також надавалася практична допомога депутатам міської ради, постійним комісіям ради в організації їх роботи, підготовці та проведенні сесій міської ради.

Також, працівниками апарату ради опрацьовано 114 запитів від різноманітних правоохоронних органів, підготовлені відповіді на 23 інформаційні запити та 11 адвокатських запитів. Окрім цього, прийнято для розгляду 35 звернень громадян та надані відповідні консультації.

За посадою, як секретар ради, брав участь у роботі виконавчого комітету, засідань якого відбулось в 2024 році 36, присутнім був на 32 засіданнях.

Завершуючи цей звіт, хочу подякувати всім за плідну співпрацю і підтримку і, хоча попереду ще багато роботи, вірю, що спільними зусиллями ми зможемо подолати більшість викликів сьогодення.

Дякую за увагу.

У СУЧАСНОМУ УРОЛОГІЧНОМУ
ВІДДІЛЕННІ МІСЬКОЇ ЛІКАРНІ
ПАЦІЄНТИ МОЖУТЬ ОТРИМАТИ
ПОВНИЙ СПЕКТР ДОПОМОГИ

Новостворене урологічне відділення Ужгородської міської багатопрофільної клінічної лікарні днями відвідали міський голова Богдан Андріїв та начальник управління охорони здоров’я та цивільного захисту населення міськради Ярослав Глагола. Нещодавно завершили ремонт цього відділення, тож разом із керівником закладу Олегом Голубом оглянули, які умови створені для пацієнтів та працівників лікарні, поспілкувалися із медперсоналом.

Основними напрямками роботи відділення є:

діагностика та лікування хронічних і гострих урологічних захворювань;

проведення оперативних втручань будь-якої складності (окрім трансплантації нирок);

підготовка до трансплантації нирок для пацієнтів із використанням гемодіалізу, з перспективою впровадження пересадки нирки у майбутньому.

колог, онкохірург, професор Олександр Зеленський. Раніше урологічна допомога надавалася на базі хірургічного відділення, а пацієнтів зі складними випадками направляли до інших медичних закладів. Тепер, завдяки створенню сучасного

Зараз на базі відділення, яке функціонує в Клінічній лікарні з невідкладних станів та екстреної меддопомоги, 25 ліжок для стаціонарного лікування, тут надають комплексну медичну допомогу пацієнтам із захворюваннями сечостатевої системи.

Завідувач відділенням – висококваліфікований лікар-хірург, андролог, он-

урологічного відділення, пацієнти можуть отримати повний спектр допомоги без необхідності звертатися до інших клінік.

Під час зустрічі обговорили також можливість придбання обладнання для рентгеноопераційного блоку, що дозволить розширити спектр медичних послуг, які зможуть тут надавати.

ДО УВАГИ ТИХ, ХТО ШУКАЄ РОБОТУ!

Ужгородська міська рада тісно співпрацює з центром зайнятості, тому пропонуємо актуальні вакансії підприємств, які звернулися з проханням про допомогу в укомплектуванні кваліфікованими кадрами на вільні робочі місця:

• **кравець** – заробітна плата 10000 гривень – Майстер з пошиття одягу преміум якості. Навички розкрою вітаються. Бажано спеціаліст з пошиття весільного та вечірнього вбрання.

• **укладальник пиломатеріалів, деталей та виробів з деревини** – заробітна плата 16000 гривень – Сорткування та складання дерев’яних деталей в коробки.

• **спеціаліст державної служби (місцевого самоврядування)** – заробітна плата 13633 гривень – Проводити перевірки стану профілактичної роботи та охорони праці на підприємствах, спрямовані на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням та іншим випадкам загрози здоров’ю працівників, викликаним умовами праці. Вносити роботодавцям обов’язкові для виконання подання про порушення законодавства про охорону праці.

• **оператор заправних станцій** – заробітна плата 10000 гривень – Помічник оператора АЗС. Заправлення автомобілів на АЗС, прибирання прилеглої території.

• **інспектор з кадрів** – заробітна плата 8500 гривень. – Веде облік особового складу підприємства згідно з уніфікованими формами первинної облікової документації. Оформлює прийом, переведення і звільнення працівників відповідно до законодавства про працю, положень, інструкцій,

наказів керівника підприємства, вказівок керівництва відділу. Формує і веде особові справи працівників, вносить зміни, пов’язані з трудовою діяльністю.

• **економіст з планування** – заробітна плата 14950 гривень – Помічник економіста з планування. Планувати виробництво на основі отриманих замовлень, розраховувати потребу в необхідних матеріалах, видавати технологічні карти на виробництво, списувати витрати матеріалів, аналізувати економіку замовлень, оптимізувати витрати матеріалів на замовлення.

• **фахівець** – заробітна плата 11855 гривень – Головний спеціаліст фінансового відділу. Здійснення обліку зарплати та розрахунків з працівниками, розрахунків з бюджетом за податками та зборами. Забезпечення повноти та достовірності даних підтвердних документів. Зберігання, оформлення та передачу до архіву оброблених первинних документів та облікових регістрів. Складання та прийняття первинних документів, систематизація інформації.

• **інженер з комп’ютерних систем** – заробітна плата 20000 гривень – Провідний інженер з комп’ютерних систем. Забезпечення безперебійної роботи комп’ютерних систем, встановлення програмного забезпечення, збирання та налагодження систем, здійснення адміністрування та супроводження комп’ютерних систем, Знання програм.

Звертайтеся до Ужгородської філії Закарпатського обласного центру зайнятості: м.Ужгород, вул. А. Новака, 45. Контактний телефон: +380442449486.

Старовинні храми Ужгорода мають чимало досі нерозкритих секретів. Один із них – хай навіть зовсім невеличкий – відкрився нещодавно реставраторам, котрі працювали у вітварній частині римо-католицької церкви св. Георгія, що розташована на початку вул. А. Волошина. Стіни цього храму в 1987 році були суттєво перемальовані, тож визначити, як вони виглядали до того, можна лише після масштабних реставраційних робіт. Поки що парафія не має фінансування на такий дорогий проєкт, тож власними силами намагається проводити точкові реставрації. Саме під час реставрації дерев'яних панелей під ними були виявлені оригінальні розписи ще з 1885 року. Ця знахідка неабияк здивувала й обрадувала реставраторів, адже в майбутньому, коли до масштабних робіт таки візьмуться, фахівці матимуть важливу й суттєву підказку.

А почалося все ще у 2023 році, коли настоятель парафії св. Георгія в місті Ужгороді о. Мирон (Петенко) звернувся до молодого ужгородського реставратора Володимира Козурака з проханням відреставрувати одні з найстаріших предметів у церкві – комплект із трьох стільців, на яких під час мес сиділи священник і помічні священники. Це вже згодом реставратори зна-

йшли на одній із ніжок центрального стільця ініціали (ймовірно, майстра) і початок дати – 18???. А до того ніхто й не знав, скільки тим стільчикам років, хоча й підозрювали, що багато. «Ми дуже хотіли відновити ці стільці, оскільки вони багато років були частиною історії нашої церкви», – каже о. Мирон.

Реставратори Володимир Козурак та Олександр Криса взялися до роботи, забравши стільці до майстерні. Виявилось, що в основі конструкції меблів була деревина з дуба, різьблений декор виготовлений із м'якшої деревини – липи або вільхи. Роками на ці чудові дерев'яні стільці з ніжками у вигляді лев'ячих

ПАНЕЛІ, ПІД ЯКИМИ ЗБЕРЕГЛАСЯ ІСТОРІЯ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ СВ. ГЕОРГІЯ

лап та декором із виноградними гронами нагромаджували шари нової фарби. Реставратори знайшли там і гіпсове шпаклювання, і фарбу «бронзівку», й аерозольну фарбу. Коли все це відчистили, в основі виявили бежевий колір, який зрештою і відновили. Цікаво, що подекуди в елементах різьблення фахівці знайшли залишки оригінального позолочення й посріблення, яке зберегли й доповнили. На жаль, дату виготовлення меблів так і не вдалося встановити, адже згадувані вище ініціали й початок дати були розташовані в самому низу ніжки, яка за роки була оббита найбільше. Однак із джерел відомо, що масштабне оновлення й умеблювання інтер'єру храму відбувалося у 1885 році, тож, імовірно, саме тоді й були виготовлені три стільці для священників.

Нині ви вже можете їх побачити у святині або вітварній частині церкви св. Георгія, однак зовсім не на тому місці, де вони стояли у 1885-му. Річ у тім, що до Другого ватиканського собору 1969 року літургія відбувалася зовсім інакше, як інакше виглядало й святинище. Однією з важливих змін було те, що священники мали молитися не лицем до головного вівтаря, як раніше, а навколо престолу, обличчям до своєї пастви. Тож якщо нині стільці для священників розташовані біля головного вівтаря передом до людей, то раніше вони стояли під стіною, можна сказати, боком або трохи відвернуті від пастви. Точно відомо, що до 1969 року в церкві св. Георгія ці стільці стояли вздовж правої бокової стіни вівтаря (якщо дивитися з боку входу). А позаду них під

що ці дерев'яні панелі мали декоративне і функціональне призначення, але встановлені вони були не в один час і виготовили їх точно різні майстри. Першою тут з'явилася панель із правого боку, біля неї стояли стільці для священників. Оглянувши її, ми виявили, що спершу майстри припасували цю панель щільно до стіни, однак згодом чомусь трохи відсунули, можливо, аби стіна «дихала». Під час цих робіт панель досить сильно пошкодили, ми бачимо, як її грубо з'єднали великими цвяхами. Також у ході реставрації ми побачили, що майстри, ймовірно, дуже поспішали – використали не дуже добре висушену хвойну деревину. В результаті її багато років точив шкідник».

Володимир Козурак зазначив також, що хвойна деревина була свідченням того, що на оздобленні церкви економили, адже це не той матеріал, з якого роблять умеблювання на віки. З тогочасної преси й справді відомо, що в 1885 році внутрішнє оздоблення храму проходило в економії та нестачі коштів. Тодішній священник Ондраш Будіш не мав необмеженого бюджету, більше того – отримав кошторис на суму 25 000 форинтів, а в ході робіт мусив перевищити його на 10 000 форинтів. Додаткові кошти надавали вірники, заможні городяни, організації, священники, однак збір був важким і тривалим. Вочевидь, економія позначилася і на дерев'яній панелі, яку в той час могли не розглядати як декор на тривалий час.

Коли реставратори кілька місяців тому приступили до роботи над цією панеллю, звернули увагу на те, що одна з дощок погано тримається. Коли ж її зняли, аби надійніше закріпити, виявилось, що під дерев'яним панно зберігається давній стінопис: оливкове тло зі тьмяно-рожевою смугою. «Якщо в майбутньому буде проведена повна реставрація розписів, побачимо, що церква стане темнішою, камернішою за рахунок стін оливкового відтінку і темно-червоної мармуризації, – веде далі реставратор Володимир Козурак. – В ході роботи над панелями ми побачили, що первісний їхній колір мав подібний оливковий відтінок із червонуватими вставками. Разом воно мало виглядати дуже гармонійно».

Секрет оригінального кольору стін церкви завдяки тому, що він зберігся під старою панеллю, було відкрито, та постала нова загадка. Річ у тім, що на панелі є зображення, в якому поєднано розгорнуту книжку (ймовірно, Євангеліє), хрест, жезл, як символ влади, і єпископську митру. Можливо, під цим символічним зображенням на красивих стільцях з різьбленими спинками мав сидіти єпископ? Але чому, якщо храм св. Георгія ніколи не був кафедральним і тут не служив єпископ? Нинішній керівник парафії о. Мирон вважає, що митра могла означати підпорядкування і послух єпископу, але також зображення могло позначати чільне місце, яке займав єпископ під час відвідин цього храму.

А тепер перейдемо до дерев'яної панелі на лівій стіні вітварної частини церкви. Як ми вже зазначали вище, реставратори, до яких на цьому етапі

робіт долучилися студентки Закарпатської академії мистецтв Христіна Панасович та Олена Палюшко, чітко побачили, що ця панель є новішою за стару, і в процесі роботи знайшли цьому

добряче попрацювати, адже роками їх перефарбовували, нашаровуючи все нове й нове покриття. Як уже зазначалося, оригінальний колір виявився оливковим, різьблений декор

Реставратор Володимир Козурак біля відреставрованої лівої панелі

підтвердження – ініціали майстра і дату – 1906.

Виготовлена панель також із хвойної деревини, різьблення – з липи чи вільхи. Якщо у випадку з правою панеллю було одразу зрозуміло її функціональне призначення (під нею стояли стільці для священників), то у випадку з лівою панеллю спершу не було зрозуміло, для чого її встановили через 20 років після правої – не дуже просто для дзеркальної гармонії? Відповідь знайшлася випадково. У наві церкві давно стояв ряд з'єднаної лавиці-парти, яка за стилем і розмірами суттєво відрізнялася від решти лавиць. За одним вигином вдалося зрозуміти, що вона з вітварної частини, і коли її припасували до лівої панелі, вона ідеально туди вписалася. Настоятель парафії о. Мирон (Петенко) вважає, що за цією партою-лавицею могли сидіти міністранти, тобто юнаки, котрі допомагали священнику під час меси. У ніші під партою вони могли зберігати потрібні їм речі чи книжки. А дерев'яна панель позаду слугувала міністрантам спинкою – щоб вони не спиралися на холодну кам'яну стіну.

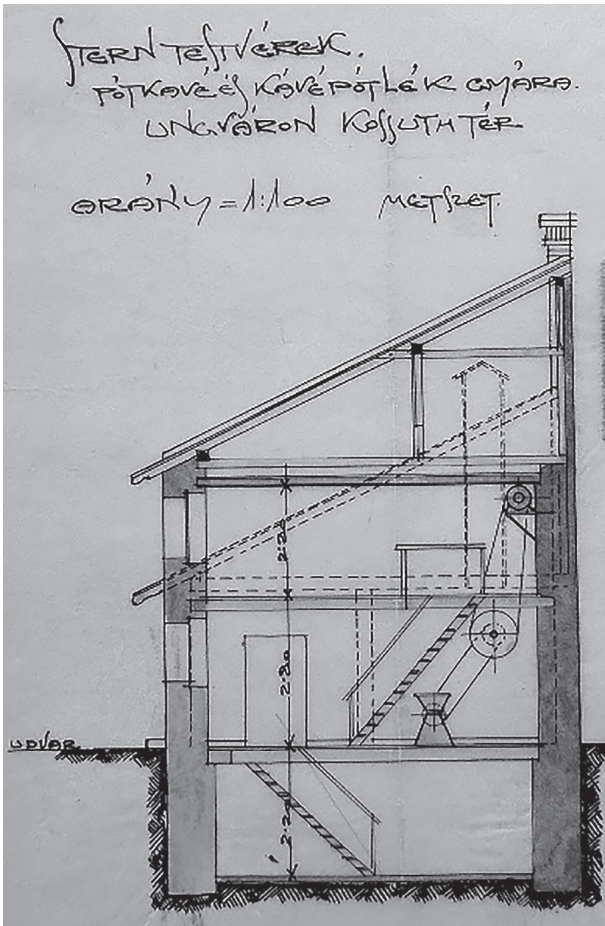
Як уже зазначалося вище, ще кілька місяців тому обидві дерев'яні панелі були в дуже поганому стані, тож реставратори почали з того, що обробили деревину засобом від шкідників, загорнули її в плівку, зробивши карантинні умови на кілька тижнів. Далі потрібно було розчистити панелі до первісного кольору, а для цього довелося

був позолочений. Реставратор Володимир Козурак розповів, що панелі потрібно було буквально зцілювати: заповнити тріщини, укріпити, доповнити зниклі елементи тощо. Цікавою виявилася знахідка круглих отворів від навісних підсвічників. Самі вони не збереглися, але цікаво, що були вони на тому ж рівні, що й підсвічники на головному центральному вівтарі. Реставратори зі священником припустили, що якщо підсвічники на панелях були подвійними, то загалом напівколом вітварну частину освітлювали 12 свічок, що було дуже символічно й створювало гарне освітлення. На замовлення парафії були виготовлені нові підсвічники, тож після завершення реставраційних робіт їх встановили на ті ж місця, де вони були передбачені.

Про те, яка велика робота була пророблена в цій невеличкій частині старовинного храму св. Георгія, можуть нині «розказати» порівняльні фото, а ще «магія реставратора» – ультрафіолет, під яким добре видно темні плями, які показують підтоновані втрати на деревині. Тепер і в наступні 10 років за цілісність цих панелей можна бути спокійними і переходити до реставрації наступних об'єктів. Так, на дбайливе очищення і реставрацію вже чекають головний вівтар церкви, а ще розкішна казальниця – дерев'яний балкончик, з якого священник виголошує проповіді.

Тетяна ЛІТЕРАТІ

"Про Захід"

Кава і Ужгород нині пов'язані так само сильно, як колись були пов'язані Ужгород і вино. Попри поширену думку, що справжню каву в нашому місті пили здавна і багато, можемо сказати, що це не зовсім так, і традиція кавування у нас з'явилася не так уже й давно.

ВТРАЧЕНИЙ УЖГОРОД: ЗАВОД КАВИ І ЧАЮ БРАТІВ ШТЕРН

Звичайно, кав'ярні, де варили каву за віде-ськими рецептами, в Ужгороді були і сто років тому. Працювали у нас і магазини, де продавали кавові зерна. Зокрема у 1920-х роках у торговому приміщенні ліворуч від входу до найкращого тоді міського готелю «Корона» відкрився магазин відомого на всю Європу кавового магната Юліуса Майнла.

Юліус Майнл почав торгувати у Відні кавою, какао-бобами, чаєм і прянощами ще в 1862 році. А його сина, теж Юліуса, називають революціонером в обсмаженні кави, бо це він зробив так, аби обсмажена кава не мала зайвих присмаків, а зберігала лише свій натуральний аромат. Вже в ті роки бренд «Юліус Майнл» упізнавався за зображенням чорношкірого хлопчика, який став символом компанії, а пізніше – її офіційним логотипом.

От тільки дозволити собі придбати справжні кавові зерна в Ужгороді могли лише люди з середнім і високим достатком. Так само, як і пити цей напій у кав'ярнях. Більшість же мешканців Ужгорода та і всього краю пили кавозамінники, найпоширенішим із яких був цикорієвий. Такий «кавіль» при заварюванні мав цілком схожий на кавовий аромат, був смачний і поживний. Нині цикорієва кава вважається ще й дуже корисною, бо добре впливає на роботу шлунково-кишкового тракту. Не знаємо, чи тоді населенню було відомо про користь цикорію, але шкідливим напій точно не вважали, адже готували його навіть дітям.

Саме на виготовленні цикорієвої кави вирішили побудувати свій бізнес в Ужгороді місцеві підприємці, брати Леопольд та Філіп Штерни. У 1920-му році вони подали до міської управи прохання дозволити їм звести і запустити завод з обсмаження цикорію. Звісно, те, що голосно називали у ті часи заводом, на ділі було невеликим цехом, в якому працювали 20 робітників. Їхнім завданням було обсмажувати сухі корені цикорію, подрібнювати їх у порошок і запаковувати.

Цех почав працювати у 1920-му на Масариковій площі, 44. Серед документів, які зберігаються в Державному архіві Закарпатської області, є креслення

самого приміщення заводу, а от про його точне розташування немає ніякої інформації. Скоріше за все, він розміщувався у дворі якогось із будинків у тій частині нинішньої площі Ш. Петефі, де вона межує із вулицею Мукачівською. З креслень видно, що це була двоповерхова будівля з великим підвалом. У підвалі працював пакувальний цех, на поверхах же коріння цикорію смажили і перемелювали у великій дробарці, що працювала від електромотору.

Кавозамінник, який виробляли на заводі братів Штерн, мав таку ж назву – «Stern». У рекламі початку 1920-х років писали, що Штерн-кава найкраще здатна замінити бобову каву, до того ж продається у всіх магазинах. Але ужгородці, котрі проживали поруч із заводом братів Штерн, були далеко не в захваті від такого сусідства. У березні 1921 року вони написали до міської управи колективну

скаргу, в якій зазначили, що цьому підприємству не місце у житловій зоні, оскільки воно створює людям незручності через дим і сильний запах, а до того ж є небезпечним. «14 березня 1921 року частина заводу братів Штерн згоріла. Щастя, що все сталося вдень, а не вночі, інакше було би лихо, адже по сусідству зі заводом С. Фрідман має склад з великою кількістю палива, і якби він загорівся, вся округа перетворилася би на згарище», – йдеться у скарзі, написаній угорською мовою і підписаній шістьма сусідами з площі Масарика і перших за номерами будинків на тодішній вулиці Минайській (нині – Швабській).

Магістрат направив на місце спеціально створену комісію з інженерів та лікарів. Перші мали перевірити безпечність будівлі заводу, другі – з'ясувати, чи може дим та сморід від смаження кореня цикорію зашкодити здоров'ю ужгородців, котрі проживають по сусідству з підприємством. Попри незадоволення сусідів, міський лікар Пелех в офіційному звіті написав, що запах цикорію у дворі слабкий і загрожувати здоров'ю людей не може. Також інженери разом з лікарями за результатами роботи на місці розробили ряд рекомендацій і умов. Лише виконавши їх, брати Штерн могли знову претендувати на те, аби міська управа поновила дозвіл на роботу заводу. Однак разом із цим магістрат чесно попереджав: дозвіл дадуть лише на 2 роки, протягом же цього часу брати Штерн мусять почати зведення заводу за межами житлової забудови.

Отже, відновлюючи будівлю заводу після по-

жежі, там мусили розширити розміри вікон (у співвідношенні 6:36), а внутрішні стіни приміщення потрібно було пофарбувати олійною фарбою. Окрім цього, Штернам заборонили використовувати підвал в якості пакувального цеху, оскільки стеля там мала висоту всього 2 метри 20 сантиметрів, а це означало, що приміщення не підходить для облаштування робочих місць. Також з огляду на те, що в будівлі був лише один клозет (чоловічий), на заводі не дозволили працювати жінкам.

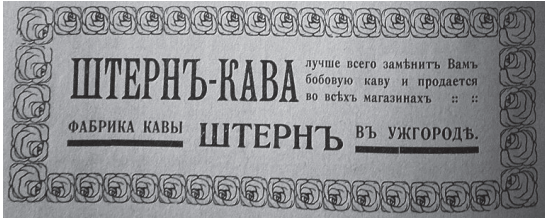
Поки тривала заключна перевірка оновленого заводу членами комісії, брати Штерн писали до міської управи, щоб та поспішила із наданням дозволу, адже підприємство простоє вже кілька тижнів, а на залізниці весь цей час чекають кілька вагонів сирого кореня цикорію, привезеного для переробки. «Аби підтримати наших робітників, ми кілька тижнів виплачували їм заробітну плату, тож несемо великий збиток. Просимо якнайшвидше дати дозвіл на відновлення роботи заводу», – просили в листі брати-підприємці.

Заклучна комісія добро на відновлення роботи заводу дала, мовляв, майже всі умови були виконані, у пожежного інспектора зауважень немає. Але навіть у заключному звіті комісії було згадано, що сусіди дуже незадоволені новиною про відновлення роботи заводу, кажуть, що не дадуть доступ підприємцям до колодязя з водою у дворі.

Завод відновив роботу у вересні 1921 року. А вже у 1922-му брати Штерн домовлялися з управою міста про нове розташування підприємства. Домовилися, що протягом кількох років завод переїде за межі житлової зони, на ділянку землі біля залізничного вокзалу. А на площі Масарика, на старому місці підприємства, зведуть одноповерхову будівлю з двома торговими приміщеннями для роботи фірмового магазину.

До слова, у той час брати Штерн продавали в Ужгороді не лише цикорієву каву, а й чай (власне, почали вони свій бізнес у 1902 році саме з магазину, в якому торгували чаєм, привезеним із Китаю). «Перевіряйте на упаковці зірку. Зірка означає, що то є справжній продукт», – писали на рекламі чаю, який угорською називався «Csillag». Зірка була логотипом заводу, її обов'язково зображували на упаковках і кавозамінника, і чаю, а все тому, що прізвисько братів Штерн з німецької перекладалося як «зірка».

Вже з 1924 року в адресних книжках і рекламах завод «Штерн» мав коротку адресу «Ужгород 2». Оскільки в ті часи

місцина біля залізничного вокзалу була майже не забудованою, потреби в докладнішій адресі просто не було. На жаль, через це нині й важко встановити конкретне розташування нового цикорієвого заводу. Немає в архіві і згадок про те, до якого року працювало підприємство Штернів в Ужгороді. Мисцеві старожили пригадують, що в перші повоєнні роки цех, в якому смажили каву, працював навпроти залізничного вокзалу, на території одного з обійсть, які ще не так давно стояли загороджені високим металевим парканом. Щодо самих Штернів, то вони, розповідають, виїхали після війни до США.

Тетяна ЛІТЕРАТИ

«Про Захід»

ГОРОСКОП

ОВЕН

Жага змін змусить багатьох усе переінакшити або ж навіть кинути. Великі витрати енергії призведуть до втоми, тому для підтримки балансу сил не забувайте хоч іноді відпочивати.

ТЕЛЕЦЬ

Забудете про недавні невдачі і докладете всіх зусиль для пошуку нової роботи, розвитку нових відносин тощо. Але уникайте необдуманих рішень, оскільки у ваше життя може увірватися неконтрольована пристрасть.

БЛИЗНЯТА

Зможете ясно оцінити професійну та фінансову ситуацію, що склалася. Тиждень зорієнтує на логіку і здоровий глузд. Саме вони підкажуть, що вам справді тепер потрібно, а від чого краще відмовитися.

РАК

У цей період слід бути дуже обережними, щоб не стати повністю залежними від думки та оцінок оточення. Прислухайтеся лише до справді близьких вам людей.

ЛЕВ

Хід життя буде залежати від поведінки близьких, колег і начальства. Доведеться докласти багато зусиль і розробити хитромудру стратегію для подальших дій.

ДІВА

Якщо маєте складності в житті, зорі наполегливо рекомендують усе зважити й обдумати у спокійній обстановці. Так зрозумієте, чи рухаєтесь у правильному напрямку.

ТЕРЕЗИ

Можете відчути слабкість, нездатність до самореалізації. Тиждень змусить вас задуматися, чи справді оточення розуміє вас і суть ідей, які ви прагнете втілити.

СКОРПІОН

Тиждень подарує багато життєвих сил, необхідних для подолання навантажень, які звалються на вас. Наприкінці тижня з'явиться можливість перевести подих.

СТРІЛЕЦЬ

Будете націлені на реалізацію нових справ. Доведеться вибирати, бо на все не вистачить часу. Ентузіазм, помножений на аналітичний склад розуму, допоможе зробити правильний вибір.

КОЗОРІГ

Удача супроводжуватиме вас. Випаде чудова нагода для поліпшення матеріального становища і кар'єрного росту. Довіртеся інтуїції й не втрачайте свого шансу.

ВОДОЛІЙ

Усе перевіряйте по кілька разів, не довіряйте жодним райдужним обіцянкам. І не дозволяйте чужим суб'єктивним твердженням керувати вами.

РИБИ

Тиждень подарує гармонію, необхідну будь-якій особистості. Проявиться ваш запальний темперамент. Спілкування потребуватиме набагато більше часу, ніж зазвичай.

АНЕКДОТИ

Існує сумний жарт про те, що з усіх близьких ми вибираємо лише дружину, а всі інші – батьки, діти, брати, сестри – даються нам долею. Подумав: до особистого вибору можна додати ще кішку. Але потім згадав, що кішку вибрала дружина... Трохи пізніше зрозумів, що твердження, ніби це я вибрав дружину, – теж велике перебільшення...

Чоловіки, запитайте у своєї дружини/дівчини (нібито просто заради цікавості), який ви у неї за рахунком, і уважно простежте за її обличчям. Саме з таким виразом обличчя вона надалі вас обманюватиме.

Дорослий – це той, хто применшує, а не перебільшує кількість випитого напередодні.

Спадковість – це те, у що ви безапеляційно вірите, якщо ваша дитина навчається на одні дванадцятки.

...
– Коханий, мене турбує, що в тебе високий показник холестерину в крові.
– Тобі чого хвилюватися?
– Але ж я її п'ю...
...
– І все-таки вона крутиться!...
– сказала вчителька української мови і поставила Оленці двійку за поведінку.

...
– Моню, позич тисячу.
– Тільки коли повернуся з Парижа.
– Ти їдеш до Франції?
– І не думав.

Викладач філософії приймає душ таким, яким він є.

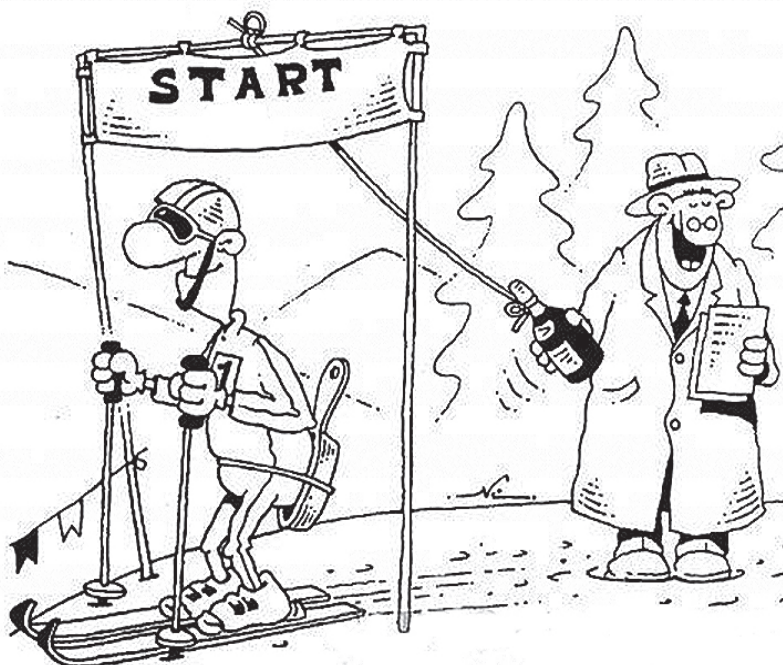
У продовження гри «Істинне – неістинне» вигадали гру для обдарованих дітей: «Екзистенційне – неекзистенційне».

Універсальний гороскоп для всіх знаків зодіаку: сьогодні вас весь день долатиме сонливість, але вночі це пройде.

У шахових боях без правил дозволяється використовувати не лише фігури, але також дошку, годинник, стілець та стіл.

Без міри пиячити шкідливо, а в міру – безглуздо.

– Іноді, якщо промовчати, здаватимешся розумнішим...
– Відповідайте на квіток.

ПОМИЛКА, ЯКА ПЕРЕТВОРЮЄ КАВУ НА ОТРУТУ

Експерти з безпеки харчування рекомендують уникати цієї помилки під час приготування кави – вона може зробити улюблений ранковий напій токсичним.

Мабуть, ми всі хоч раз розігрівали холодну каву в мікрохвильовці або на плиті. Однак цього робити не можна, бо це може зробити каву вкрай шкідливою для здоров'я.

Чому ж не можна розігрівати остиглу каву?

Під час повторного нагрівання в каві відбуваються хімічні реакції, які змінюють її складові компоненти. Хлорогенові кислоти, що містяться в напої, руйнуються і перетворюються на речовини, які викликають проблеми з травленням і провокують підвищену кислотність шлунку.

Окрім того, повторне нагрівання напою істотно погіршує його смакові властивості, руйнує корисні антиоксидантні сполуки і може спровокувати розмноження шкідливих мікроорганізмів.

Експерти з безпеки харчування рекомендують за можливості завжди вживати свіжу каву одразу після приготування. Якщо напій охолонув, краще приготувати новий, ніж ризикувати своїм здоров'ям.

КИЗИЛ ПОДОВЖУЄ ЖИТТЯ І ЛІКУЄ БАГАТО ХВОРОБ

Ці темно-червоні ягоди з'являються на прилавках на початку осені, ними лікував своїх пацієнтів сам Гіппократ. І це – кизил, який цінують за його потужні лікувальні властивості. А все завдяки тому, що ягоди містять вітамін С у великій кількості, магній, сірку, залізо й антиоксиданти, які захищають від захворювань і налагоджують роботу багатьох систем організму. Однак найголовнішою властивістю кизилу вважається те, що ягоди за рахунок вмісту антиоксидантних сполук можуть продовжувати життя. Розповідаємо, яка ще користь кизилу, що лікує, як правильно вживати ягоди.

Захищає від застуди й підвищує імунітет. Кизил містить вітамін С, тому в разі підвищує опірність організму до застуди та вірусних захворювань. Щоб зміцнити імунітет, треба упродовж тижня з'їдати по пів склянки ягід.

Розганяє метаболізм. Ягоди кизилу містять пектин, який допомагає швидше засвоюватися їжі, виводить шлаки й токсини з організму. Тому тим, хто хоче швидко й безпечно худнути, треба їсти кизил.

Допомагає, якщо є проблеми з кишківником та шлунком. Щоб позбутися дискомфорту в животі, здуття та метеоризму, треба перед основним прийомом їжі вживати по 3 ягоди кизилу.

Кизил допомагає полегшити симптоми за цукрового діабету. Лікарі рекомендують пити сік зі свіжих плодів кизилу, це допоможе знизити рівень цукру в крові.

Лікує проблемну шкіру. Якщо є прищипи, вугрі, висипання та інші проблеми шкіри, треба їсти по пів склянки кизилу на день. Через декілька днів шкіра стане чистішою та гарнішою на вигляд. Також ягоди допомагають лікувати екземи, варто їсти свіжі ягоди, також пити компоти й відвари з кизилу.

Полегшує симптоми геморою. У народній медицині відомий один дуже ефективних способів лікування геморою. Треба упродовж 5 днів їсти по дві склянки ягід кизилу за годину до основного прийому їжі.

Лікує грип та ангіну. Свіжий сік та морс із ягід кизилу мають жарознижувальний ефект. А кизилове варення допомагає позбутися болю в горлі.

• Газета "Ужгород" • Засновник: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" •
• Видавець: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" • Головний редактор Олексій МЕГЕЛА •

АДРЕСА: пл. Жупанатська, 3 (у дворі Художнього музею) ДЛЯ ЛИСТІВ: 88000, УЖГОРОД, пл. Жупанатська, 3.
ТЕЛ./ФАКС: 61-63-43, 050 549 7314. E-MAIL: gazeta.uzhgorod@gmail.com

Свідоцтво про реєстрацію: №721/313Р серія 3Т від 30.01.2019. Р/р UA56 305299 00000 26005023600678 у Приватбанку м. Ужгорода, МФО 305299, код ЄДРПОУ 25439910. Ідентифікатор медіа: R30-01427

Номер видрукувано: "А-Прінт", м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37. www.a-print.com.ua.
Тираж 1050 екз. Замовлення № 157.

• Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації та оголошень – рекламодавці. • Редакція може не поділяти поглядів авторів. • Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. • Гонорар виплачується тільки за замовленими матеріалами. • Передплатний індекс газети "Ужгород" – 41807.